Parlament Europejski
2024-2029

Komisja Spraw Zagranicznych

2025/2256(INI)

06.02.2026

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie sprawozdania Komisji dotyczącego Turcji – 2025 r.
(2025/2256(INI))

Komisja Spraw Zagranicznych

Sprawozdawca: Nacho Sánchez Amor

SPIS STREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 9

ZAŁĄCZNIK: WYKAZ PODMIOTÓW, OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCA OTRZYMAŁ INFORMACJE 10

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie sprawozdania Komisji dotyczącego Turcji – 2025 r.

(2025/2256(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z 17 i 18 kwietnia 2024 r., 30 czerwca 2023 r., 23 czerwca 2022 r., 24 czerwca 2021 r. i 12 grudnia 2019 r. oraz wszystkie wcześniejsze odnośne konkluzje Rady i Rady Europejskiej,

– uwzględniając członkostwo Turcji w Radzie Europy i NATO,

– uwzględniając umowę między Unią Europejską a Republiką Turcji o readmisji osób przebywających nielegalnie[1] (umowa o readmisji UE–Turcja),

– uwzględniając oświadczenie członków Rady Europejskiej z 25 marca 2021 r. w sprawie Turcji,

– uwzględniając oświadczenia UE–Turcja: Rady z 18 marca 2016 r. i Rady Europejskiej z 29 listopada 2015 r.,

– uwzględniając unijne ramy negocjacyjne dla Turcji z 3 października 2005 r.,

– uwzględniając oświadczenie wydane przez Wspólnotę Europejską i jej państwa członkowskie 21 września 2005 r. w następstwie oświadczenia złożonego przez Turcję po podpisaniu przez nią protokołu dodatkowego do Układu z Ankary 29 lipca 2005 r.,

– uwzględniając konkluzje Rady z 11 grudnia 2006 r. i 6 marca 2020 r. oraz konkluzje prezydencji z posiedzenia Rady Europejskiej w Kopenhadze w dniach 21–22 czerwca 1993 r., znane również jako kryteria kopenhaskie,

– uwzględniając konkluzje Rady z 16 grudnia 2025 r., 17 grudnia 2024 r. i 12 grudnia 2023 r. w sprawie rozszerzenia,

– uwzględniając międzynarodowe prawo morza oraz Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS),

– uwzględniając komunikat Komisji z 4 listopada 2025 r. pt. „Komunikat z 2025 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE” (COM(2025)0690) oraz towarzyszący mu dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie za rok 2025 dotyczące Turcji” (SWD(2025)0756),

– uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 06/2024 z 24 kwietnia 2024 r. pt. „Instrument Pomocy dla Uchodźców w Turcji – zapewnił korzyści uchodźcom i społecznościom przyjmującym, lecz wpływ i trwałość działań wciąż są niepewne”,

[1] Dz.U. L 134 z 7.5.2014, s. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/252/oj.

– uwzględniając wspólne komunikaty Komisji oraz wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 29 listopada 2023 r. (JOIN(2023)0050) i 22 marca 2021 r. (JOIN(2021)0008) w sprawie stanu stosunków politycznych, gospodarczych i handlowych między UE a Turcją,

– uwzględniając komunikat Komisji z 25 września 2025 r. zatytułowany „Dziewiąte sprawozdanie roczne w sprawie Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji” (COM(2025)0517),

– uwzględniając podstawowe zasady prawa międzynarodowego oraz Kartę Narodów Zjednoczonych, porozumienia wysokiego szczebla z 1977 r. i 1979 r. między przywódcami obu społeczności na Cyprze, a także odpowiednie rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie Cypru, w tym rezolucję 186 (1964) z 4 marca 1964 r., w której potwierdzono suwerenność Republiki Cypryjskiej, rezolucję 550 (1984) z 11 maja 1984 r. w sprawie działań secesjonistycznych na Cyprze, rezolucję 789 (1992) z 25 listopada 1992 r. oraz rezolucję 2537 (2020) z 28 lipca 2020 r. w sprawie sił pokojowych ONZ na Cyprze (UNFICYP),

– uwzględniając art. 46 europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC), który stanowi, że układające się strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznego wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPC) we wszystkich sprawach, w których są stronami, i w związku z tym uwzględniając zobowiązanie Turcji do wdrożenia wszystkich wyroków ETPC,

– uwzględniając odnośne rezolucje Komitetu Ministrów Rady Europy,

– uwzględniając deklarację 12(2025) Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy z 27 marca 2025 r. pt. „Zwolnienia burmistrzów w Turcji”,

– uwzględniając sprawozdanie przyjęte przez Komisję Wenecką Rady Europy na posiedzeniu 9 i 10 października 2025 r. w sprawie wpływu tymczasowego aresztowania burmistrzów na sprawowanie lokalnych rządów demokratycznych,

– uwzględniając światowy ranking wolności prasy za 2025 r. opublikowany przez Reporterów bez Granic,

– uwzględniając wskaźnik postrzegania korupcji z 2024 r. opublikowany przez Transparency International,

– uwzględniając dokument Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) z 22 listopada 2025 r. pt. „Republika Turcji: oświadczenie końcowe służb z misji przeprowadzonej na podstawie art. IV w 2025 r.”,

– uwzględniając oświadczenie UNESCO z 10 lipca 2020 r. w sprawie Hagii Sophii oraz odpowiednie decyzje Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO nr 44 COM 7B.58 (2021) i 45 COM 7B.58 (2023) w sprawie historycznych obszarów Stambułu, przyjęte odpowiednio na 44. i 45. sesji,

– uwzględniając wszystkie swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Turcji,

– uwzględniając swoją rezolucję z 29 lutego 2024 r. w sprawie pogłębienia integracji europejskiej z myślą o przyszłym rozszerzeniu[2],

– uwzględniając swoje rezolucje w sprawie Cypru,

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A10-0000/2025),

A. mając na uwadze, że Turcja pozostaje krajem kandydującym do UE, a członkostwo w UE pozostaje wielokrotnie deklarowanym celem politycznym tureckiego rządu, choć rośnie dystans pod względem wartości i interesów w stosunku do UE;

B. mając na uwadze, że w swoim najnowszym sprawozdaniu z postępów z 2025 r. Komisja ponownie odnotowała w Turcji poważny regres w obszarze praworządności i pogarszającą się sytuację w zakresie praw człowieka oraz zgłosiła obawy co do przestrzegania podstawowych zasad demokratycznych;

C. mając na uwadze, że w ostatnim czasie stan demokracji lokalnej w Turcji bardzo się pogorszył;

D. mając na uwadze, że Turcja jest członkiem Rady Europy i w związku z tym obowiązują ją wyroki ETPC;

E. mając na uwadze, że Turcja realizuje program polityczny „Turcja wolna od terroryzmu”, którego celem jest położenie kresu przemocy politycznej i konfliktowi kurdyjskiemu;

F. mając na uwadze, że poza procesem akcesyjnym potrzebne jest konstruktywne zaangażowanie na rzecz stosunków między UE a Turcją;

G. mając na uwadze, że Turcja nadal przyjmuje jedną z największych grup uchodźców na świecie;

H. mając na uwadze, że dostosowanie Turcji do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE osiągnęło najniższy w historii poziom 4 %;

I. mając na uwadze, że UE i Turcja utrzymują szczególnie intensywne stosunki handlowe: Turcja jest piątym co do wielkości partnerem handlowym UE, a UE jest największym partnerem handlowym Turcji;

Zaangażowanie na rzecz przystąpienia do UE

1. ponownie wyraża uznanie dla długotrwałych aspiracji tureckiego społeczeństwa obywatelskiego dotyczących przystąpienia do Unii Europejskiej, pomimo ciągłego braku postępów;

2. podkreśla normatywny, nietransakcyjny charakter procesu przystąpienia do UE, który zależy od spełnienia kryteriów kopenhaskich i nie jest związany żadnym terminem;

[2] Dz.U. C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

3. zauważa z ubolewaniem, że choć rząd turecki wielokrotnie powtarzał, że zależy mu na członkostwie w UE, nie zajął się poważnymi obawami dotyczącymi niedociągnięć mających wpływ na proces akcesyjny; uważa, że jest to wyraźny sygnał, iż rządowi tureckiemu w rzeczywistości nie zależy na ożywieniu procesu akcesyjnego;

4. apeluje do rządu tureckiego, by przeszedł od słów do czynów i zajął się utrzymującymi się niedociągnięciami w dziedzinie praworządności i podstawowych wolności;

5. przypomina jednak, że choć proces akcesyjny wstrzymano w 2018 r., Turcja nadal jest partnerem strategicznym i sojusznikiem NATO, a także krajem, z którym UE utrzymuje bliskie stosunki w dziedzinie bezpieczeństwa, handlu, gospodarki i migracji;

6. jest głęboko zaniepokojony milczeniem innych instytucji UE i wielu państw członkowskich UE w obliczu erozji praworządności w Turcji;

Istota procesu akcesyjnego – demokracja, praworządność i prawa podstawowe

7. wyraża głębokie zaniepokojenie postępującą poważną erozją praworządności i niezależności sądów w Turcji w ramach głęboko zakorzenionej autorytarnej interpretacji systemu prezydenckiego;

8. ubolewa nad powszechnym stosowaniem podwójnych standardów w sądownictwie;

9. ponownie wzywa Turcję do pełnego wdrożenia wszystkich wyroków ETPC zgodnie z art. 46 europejskiej konwencji praw człowieka oraz z bezwarunkowymi obowiązkami wynikającymi z art. 90 tureckiej konstytucji;

10. jest głęboko zaniepokojony narastającym kryzysem konstytucyjnym w Turcji spowodowanym odmową zastosowania się przez sądy powszechne do wiążących wyroków Trybunału Konstytucyjnego lub innych decyzji odpowiednich wyższych instancji sądowych;

11. ubolewa z powodu ciągłych ataków na partie polityczne i członków opozycji, którzy znajdują się pod coraz większą presją; ponownie zdecydowanie potępia dalsze przetrzymywanie i odwołanie ze stanowiska burmistrza Stambułu Ekrema İmamoğlu z Republikańskiej Partii Ludowej (CHP);

12. jest poważnie zaniepokojony dalszym pogarszaniem się stanu demokracji lokalnej w Turcji; zdecydowanie potępia odwołanie i aresztowanie wyłonionych w wyborach 28 burmistrzów z partii opozycyjnych i dziesiątków urzędników lokalnych, a także zastąpienie 11 burmistrzów pełnomocnikami powołanymi przez rząd;

13. nadal potępia ciągłe prześladowanie, cenzurowanie i nękanie dziennikarzy oraz niezależnych mediów;

14. jest wciąż głęboko zaniepokojony sytuacją w zakresie praw kobiet, a w szczególności wysokim poziomem przemocy ze względu na płeć i wysoką liczbą kobietobójstw w Turcji;

15. nadal potępia ciągłe naruszenia i brak ochrony praw podstawowych osób LGBTI+ w Turcji;

16. wyraża uznanie dla tureckich władz i partii politycznych za ich wysiłki w kontekście realizowanej inicjatywy „Turcja wolna od terroryzmu”; ubolewa jednak nad brakiem terminowych i zdecydowanych działań ze strony rządu tureckiego;

Reformy społeczno-gospodarcze i w zakresie zrównoważonego rozwoju

17. z zadowoleniem przyjmuje realizowany przez władze tureckie program stabilizacji makroekonomicznej i reform oraz ich zobowiązanie do zmniejszenia inflacji przy jednoczesnej ochronie wzrostu gospodarczego;

18. zauważa, że postępująca erozja praworządności i pewności prawa nieuchronnie wpłynie na zaufanie inwestorów i na gospodarkę;

19. wzywa władze tureckie do wypełnienia międzynarodowych zobowiązań Turcji w odniesieniu do walki z korupcją, w szczególności do wdrożenia Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji i odpowiednich konwencji Rady Europy;

Współpraca regionalna i stosunki dobrosąsiedzkie

20. nadal wyraża uznanie dla Turcji za przyjęcie około 2,7 mln uchodźców, w tym 2,3 mln Syryjczyków w ramach ochrony tymczasowej;

21. z zadowoleniem przyjmuje stały dialog między Grecją a Turcją, który może sprzyjać konstruktywnemu otoczeniu i dalszej deeskalacji we wschodniej części Morza Śródziemnego;

22. zdecydowanie potwierdza swoje stanowisko, że jedynym rozwiązaniem problemu cypryjskiego jest sprawiedliwe, kompleksowe, wykonalne i demokratyczne porozumienie, w ramach uzgodnionych na forum ONZ, w oparciu o dwuwspólnotową i dwustrefową federację, z jednolitą międzynarodową osobowością prawną, jednolitą suwerennością, jednolitym obywatelstwem i równością polityczną;

23. podkreśla kluczowe znaczenie wzmocnienia współpracy między UE a Turcją w kwestiach globalnego bezpieczeństwa, zwłaszcza w świetle zmieniającego się krajobrazu geopolitycznego i potencjalnych zmian w polityce zagranicznej USA;

24. ubolewa nad niskim poziomem dostosowania Turcji do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE (WPZiB), który spadł z 6 % w 2024 r. do rekordowo niskiego poziomu 4 % w 2025 r.;

Szersze stosunki między UE a Turcją

25. ponownie wyraża głębokie przekonanie, że – abstrahując od procesu akcesyjnego, który obecnie utknął w martwym punkcie ze względu na brak reform demokratycznych – Turcja jest krajem o strategicznym znaczeniu; podkreśla, jak ważne jest utrzymanie konstruktywnego dialogu i pogłębienie współpracy w obszarach wspólnego zainteresowania strategicznego;

26. popiera pogłębienie programu na rzecz konektywności z Turcją w dziedzinie energii, transportu, technologii cyfrowych i kontaktów międzyludzkich jako przykład dobrej

pragmatycznej i wzajemnie korzystnej współpracy, która może sprzyjać pokojowi i stabilności w regionie;

27. ponownie zaznacza, że trzeba zmodernizować unię celną UE, zwłaszcza biorąc pod uwagę obecny krajobraz geopolityczny; podkreśla, że aby Parlament wyraził zgodę na zakończenie tego procesu, taka modernizacja musiałaby opierać się na silnej warunkowości w dziedzinie praw człowieka i podstawowych wolności, poszanowania prawa międzynarodowego i stosunków dobrosąsiedzkich;

28. z zadowoleniem przyjmuje niedawne postępy w ułatwianiu mobilności obywateli tureckich w kierunku UE dzięki ramom kaskadowym dotyczącym wiz; wzywa rząd turecki do usunięcia pozostałych przeszkód uniemożliwiających wznowienie dialogu w sprawie liberalizacji reżimu wizowego;

Dalsze perspektywy stosunków między UE a Turcją

29. ponownie zaznacza, że rząd turecki nie podjął niezbędnych kroków, aby zaradzić istniejącym fundamentalnym niedociągnięciom w obszarze demokracji w kraju, i w związku z tym twierdzi, że w obecnych okolicznościach nie można wznowić procesu przystąpienia Turcji do UE mimo niedawnych apeli ważnych przywódców opozycji tureckiej opowiadających się za wznowieniem zaangażowania;

30. nadal wzywa rząd turecki oraz instytucje i państwa członkowskie UE, by kontynuowały działania na rzecz bliższego, bardziej dynamicznego i strategicznego partnerstwa, wykraczając poza obecnie zamrożony proces akcesyjny, na podstawie odpowiednich konkluzji Rady i Rady Europejskiej oraz ustalonych warunków wstępnych;

31. wzywa wszystkie pozostałe instytucje UE i państwa członkowskie do zdecydowanego przeciwstawiania się regresowi demokracji w Turcji;

32. przypomina o swoim zdecydowanym zaangażowaniu na rzecz utrzymania wsparcia dla niezależnego społeczeństwa obywatelskiego w Turcji;

°

° °

33. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

Jest to drugie w obecnej kadencji sprawozdanie z postępów Turcji jako kraju kandydującego do UE. W sprawozdaniu oceniono aktualną sytuację i najnowsze wydarzenia, jeżeli chodzi o postępy Turcji w procesie akcesyjnym, a także szerzej pojmowane stosunki między UE a tym krajem. Negocjacje akcesyjne z Turcją pozostają w martwym punkcie od 2018 r., zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej. W sprawozdaniu stwierdzono, że – mimo niedawnych oświadczeń rządu tureckiego w sprawie jego zaangażowania na rzecz członkostwa w UE – przepaść między Turcją a unijnymi wartościami i ramami normatywnymi, które stanowią podstawę procesu akcesyjnego, utrzymuje się w ostatnim okresie za sprawą obowiązujących przepisów i środków mających na celu ograniczenie praworządności i praw podstawowych. W sprawozdaniu ponownie zaapelowano o położenie kresu ciągłym atakom na prawa członków opozycji i potępiono w szczególności sytuację CHP i jej kandydata na prezydenta Ekrema İmamoğlu, a także obrońców praw człowieka, prawników, dziennikarzy, artystów, pracowników naukowych i działaczy społeczeństwa obywatelskiego. Nadzwyczaj krytycznie odniesiono się do milczenia innych instytucji UE i wielu państw członkowskich UE w obliczu erozji praworządności w Turcji i wezwano je do bardziej zdecydowanej postawy w tym zakresie. Na koniec, biorąc pod uwagę brak poprawy ze strony władz tureckich w odniesieniu do regresu demokracji w tym kraju, w sprawozdaniu podkreślono, że Parlament nie ma innej możliwości, jak tylko powtórzyć, że w obecnych okolicznościach nie można wznowić procesu przystąpienia Turcji do UE. Wezwano rząd turecki oraz instytucje i państwa członkowskie Unii Europejskiej, by kontynuowały działania na rzecz bliższego, bardziej dynamicznego i strategicznego partnerstwa, wykraczając poza obecnie zamrożony proces akcesyjny.

ZAŁĄCZNIK: WYKAZ PODMIOTÓW, OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCA OTRZYMAŁ INFORMACJE

Zgodnie z art. 8 załącznika I do Regulaminu sprawozdawca oświadcza, że ujął w swoim sprawozdaniu informacje dotyczące kwestii związanych z tematem, które otrzymał podczas sporządzania projektu sprawozdania od następujących przedstawicieli grup interesu objętych zakresem porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości[1] lub od następujących przedstawicieli organów publicznych państw trzecich, w tym ich misji dyplomatycznych i ambasad:

1. Przedstawiciele grup interesu objęci zakresem porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości
European Commission - DG ENEST
European External Action Service (EEAS)
Delegation of the European Union to the Republic of Türkiye
European Committee of the Regions
Council of Europe
Ambassador of Spain to the Republic of Türkiye
Ambassador of France to the Republic of Türkiye
Ambassador of Denmark to the Republic of Türkiye
Embassy of Germany to the Republic of Türkiye
Permanent Representation of Greece to the EU
Permanent Representation of the Republic of Cyprus to the EU
UNHCR
UNICEF
EUROCITIES
The German Marshal Fund (GMF)
Carnegie Endowment for International Peace - Carnegie Europe
Turkish Industry and Business Association (TÜSİAD)
Antalya Industry & Business Association (ANSİAD)
Human Rights Association (İHD)
Human Rights Watch
Amnesty International
European Women’s Lobby
Reporters Without Borders (RSF)
International Press Institute (IPI)
Committee to Protect Journalists (CPJ)
International Federation for Human Rights (FIDH)
EuroMed Rights
Article 19
Friedrich Ebert Stiftung
Istanbul Political Research Institute (IstanPol)*
European Turkish Trade & Investment Council (ETTIC)*

[1] Porozumienie międzyinstytucjonalne z maja 2021 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości (Dz.U. L 207 z 11.6.2021, s. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

Istanbul Bar Association*
Union of Turkish Bar Associations*
Human Rights Joint Platform (IHOP)*
KAOS GL*
Media and Law Studies Association (MLSA)*
Civic Space Studies Association (CSSA)*
Saturday Mothers*
Women's Coalition of Turkey*
Freedom of Expression Association*
Association for Monitoring Equal Rights (AMER)*
Hrant Dink Foundation*
* *Organizacja z siedzibą w Turcji*
2. Przedstawiciele organów publicznych państw trzecich, w tym ich misji dyplomatycznych i ambasad
Ministry of Foreign Affairs of Türkiye
Ministry of Treasury and Finance of Türkiye
Ministry of Interior of Türkiye
Permanent Representation of the Republic of Türkiye to the EU
Grand National Assembly of Türkiye
Istanbul Metropolitan Municipality
Ankara Metropolitan Municipality
Muğla Metropolitan Municipality
Human Rights and Equality Institution of Türkiye (TİHEK)
Justice and Development Party (AK Party)
Republican People's Party (CHP)
Peoples' Equality and Democracy Party (DEM Party)
Nationalist Movement Party (MHP)
The Good Party (IYI)

Powyższy wykaz został sporządzony na wyłączną odpowiedzialność sprawozdawcy.

Gdy osoby fizyczne są wymienione w wykazie z imienia i nazwiska, zidentyfikowane poprzez swoją funkcję lub wymienione z imienia i nazwiska wraz z podaniem ich funkcji, sprawozdawca oświadcza, że przedstawił tym osobom fizycznym Oświadczenie o ochronie prywatności w Parlamencie Europejskim nr 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), w którym określono warunki mające zastosowanie do przetwarzania danych osobowych tych osób oraz prawa związane z takim przetwarzaniem.